

Environmentální politiky a strategie EU – Zelená dohoda a další strategie

Ing. Kateřina Šebková, Ph.D. a Mgr. Lukáš Pokorný

E-2000: Seminář ŽP a zdraví II – Environmentální politiky, strategie a nástroje, seminář č.3, 6. března 2024

Program OSN pro životní prostředí - UNEP

Založen v roce 1972 na Konferenci OSN o životním prostředí člověka (United Nations Conference on the Human Environment – vyvrcholení 60. let, Silent Spring, Santa Barbara oil spill...)

Nejvýznamnější účastnice: Indira Gáandhí, premiérka Indie

Výsledek: deklarace s 26 články, která položila základ mezinárodnímu rámci na ochranu ŽP

Záznam nejdůležitějších okamžiků: <https://www.youtube.com/watch?v=h3-TqHFkfy8>

Bohaté země mohou na rozvoj pohlížet jako na příčinu ničení životního prostředí, ale pro nás je to jeden z hlavních prostředků, jak zlepšit prostředí pro život nebo zajistit potraviny, vodu, hygienická zařízení a přístřeší; jak ozelenit pouště a učinit hory obyvatelnými. Věda nám poskytla poznatky, které pravděpodobně sehrají důležitou roli při utváření našich budoucích plánů. Vidíme, že jakkoli člověk touží po hmotných statcích, nikdy mu nemohou poskytnout plné uspokojení. Vyšší životní úroveň je tedy třeba dosáhnout, aniž by se lidé odcizili svému dědictví a aniž by příroda přišla o svou krásu, svěžest a čistotu, které jsou pro náš život tak důležité

Myslíte, že pnutí mezi rozvojovými a rozvinutými zeměmi stále existuje? V jaké oblasti?

Program OSN pro životní prostředí - UNEP

Posláním UNEP je přinášet vědecky podložená řešení environmentálních problémů jako jsou změna klimatu či úbytek biodiverzity a na jejich základě prosazovat opatření k nápravě.

Sídlo: Nairobi, Keňa

Program OSN pro životní prostředí - UNEP

UNEP oslavil v roce 2022 padesát let existence a prošel několika významnými změnami:

1997 – první publikace o globálním stavu ŽP (tzv. Global Environmental Outlook – GEO)

2012 – hlavní reforma: upgrade hlavního výkonného orgánu – tzv. Governing Council – na Environmentální shromáždění OSN (tzv. United Nations Environmental Assembly – UNEA)

2024 – UNEA6: „Účinná opatření k řešení změny klimatu, ztráty biologické rozmanitosti a znečištění.“

UNEP - čím vším se zabývá?

Who we are ▾

Where we work ▾

Home / Explore Topics

Climate action

Explore the state of the climate, what's happened, progress made and what needs to be done in emergencies.

▶ EXPLORE THE UNEP CLIMATE ACTION NOTE

Who we are ▾

Where we work ▾

What we do ▾

Publications & Data

Home / Explore Topics

Nature action

Ensuring the resilience of our planet through conservation, restoration and the sustainable use of nature.

▶ LEARN MORE ABOUT NATURE ACTION

Klima: mitigace a adaptace

Biodiverzita: od mokřadů až k druhové rozmanitosti

UNEP a chemické látky

Who we are ▾

Where we work ▾

What we do ▾

Science & Data

Home / Explore Topics

Chemicals and waste

We work to minimize the adverse effects of chemicals and waste on human health and the environment.

▶ [LEARN MORE ABOUT CHEMICALS AND WASTE](#)

THE CHALLENGE

THE WORK

UNEP

Tipnete si, s kolika chemickými látkami se denně setkáváme?

Světová zdravotnická organizace - WHO

- v roce 1946 podepsalo 61 států zakládající smlouvu nezávislé mezinárodní zdravotnické organizace v rámci OSN
- vstup v platnost 7. dubna 1948 = Světový den zdraví
- Nyní 193 členských zemí v 6 geografických regionech a národní kanceláře WHO ve 147 zemích
- V ČR působí Kancelář WHO ČR, v čele od ledna 2023: **Zsófia Pusztai (řídící centrum: Kodaň – pro Evropu)**
- sídlo = Ženeva + regionální úřady (6) a národní kanceláře v členských státech = celkem cca 8000 zaměstnanců

Světová zdravotnická organizace - WHO

- **hlavní priority WHO** – sanitace, pandemie, přenosné a nepřenosné choroby, zdraví při práci a prevence...
- Životní prostředí a zdraví: vedlejší téma (vzrůstající důležitost – např. znečištění ovzduší)
- **Hlavní témata v oblasti chemických látek:** chemická bezpečnost, chemické látky v životním prostředí
- 10 prioritních chemických látek – **Dokázali byste některé vyjmenovat?**

WHO prioritní látky: rtuť, kadmium, olovo, arsen, azbest, benzen, znečištění ovzduší, pesticidy (zejména HHP - highly hazardous pesticides = zvláště nebezpečné pesticidy), přebytek nebo nedostatek fluoru a dioxiny a dioxinům podobné látky (dioxin like substances)

Něco na zahřátí...

Jak se jmenuje žena, která předsedá Evropské komisi?

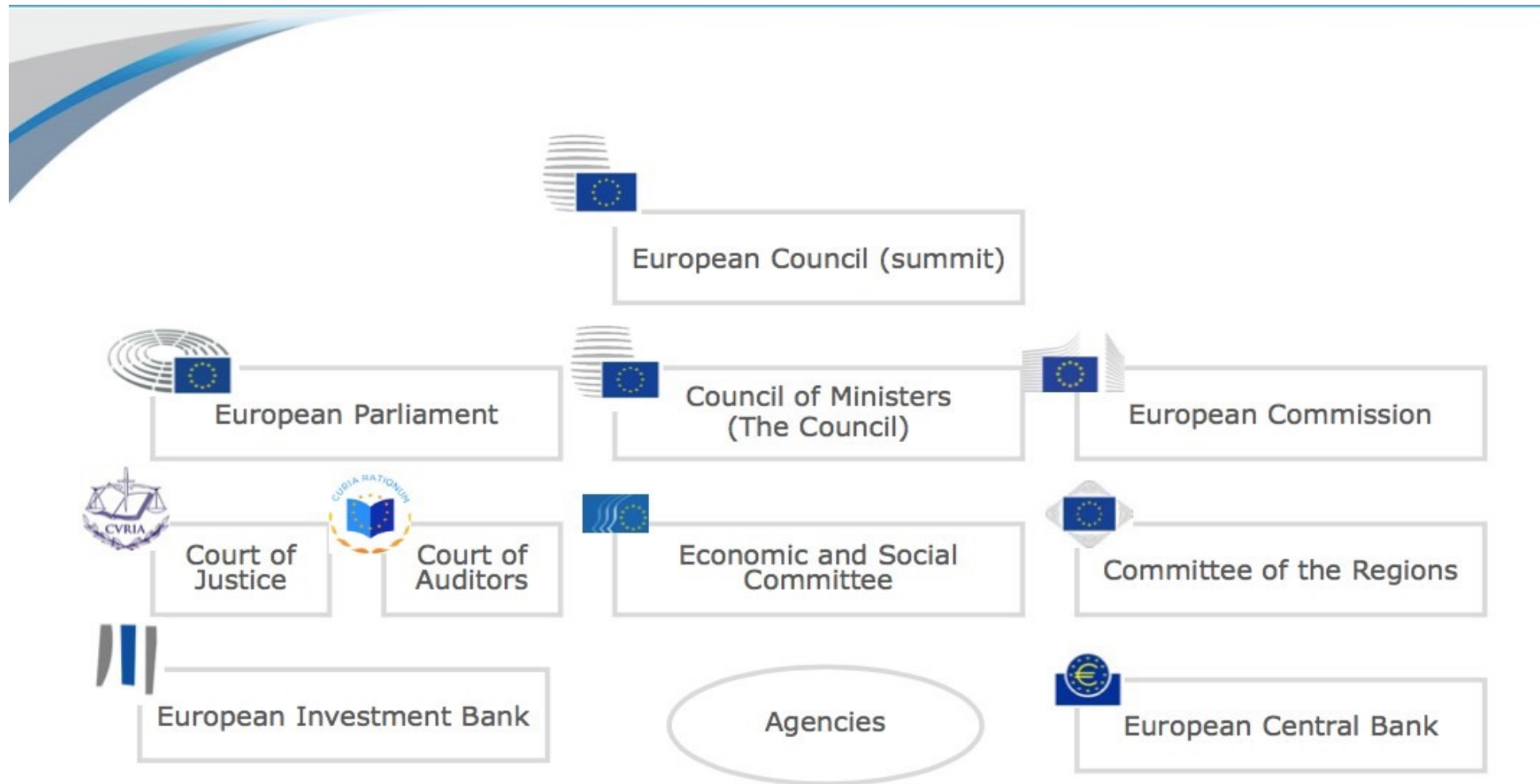
Který stát opustil nedávno EU?

Myslíte, že EU ovlivňuje váš každodenní život? Věděli byste, jak?

Když se řekne Evropská unie a instituce...

Jaké EU instituce znáte?

Úroveň 2 (Evropská/Regionální: Evropská unie a instituce...

Historie environmentální politiky v Evropě

Od kdy je environmentální politika součástí základních Evropských smluv?

Historie environmentální politiky v Evropě

Od kdy je environmentální politika součástí základních Evropských smluv?

- 1957 Římské smlouvy zřízení EHS, žádná koncepce ochrany ŽP
 - 1973 První akční program pro ŽP (inspirován konferencí o ŽP ve Stockholmu)
 - 1982 – 1986 Třetí akční program - integrace politiky ŽP do řízení ostatních oblastí politiky ES
 - 1987 Jednotný evropský pakt = začlenění kapitoly „Životní prostředí“ do Římské smlouvy
 - 1992 Maastrichtská smlouva = trvale udržitelný růst a princip předběžné opatrnosti
 - 1993 Pátý akční program – „Směrem k udržitelnosti“
 - 2001 – 2010 Šestý akční program: „Životní prostředí 2010: naše budoucnost, naše volba“
 - 2012-2020 Sedmý akční program: Spokojený život v mezích naší planety
- 2020 a dále Zelená dohoda pro Evropu (EU Green Deal)

EU environmentální strategie a politiky

Občany EU chrání jedny z nejpřísnějších environmentálních norem na světě.

Které instituce/nástroje nad rámec EU institucí podporují environmentální strategie EU?

EU environmentální strategie a politiky

Občany EU a jejich ŽP chrání jedny z nejprísnějších environmentálních norem na světě.

Kdo/terá instituce je zapojena v jejich tvorbě?

Evropská komise + DGs - nejen DG ENVI ale i další - spolupráce mezioborová nutná (SANCO, RTD, industry...)

+ EFSA, JRC, ECHA...

Vlády jednotlivých členských států

Výzkumné programy

Odvozené právní

předpisy

Finanční prostředky (operační programy - cohesion policies)

Znáte nástroj/politiku, kterou se EU nyní řídí?

Ke kterému roku se vztahuje?

Strategie EU a životní prostředí

Když mluvíme o nových či aktualizovaných dlouhodobých strategiích/plánech/ programech, ke kterému roku se většinou vztahují?

V dílčích oblastech se různí, ale nejvíce 2030 / 2050 protože:

- Agenda udržitelného rozvoje do roku 2030 (ASD2030)
- Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje a plán přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050

Zelená dohoda pro Evropu (EU Green Deal)

- představeno 11. prosince 2019 novou předsedkyní Evropské komise na období 2020-30/50
- EU chce být prvním klimaticky neutrálním kontinentem na světě (ve 2050)

Co je Zelená dohoda pro Evropu?

Prosinec 2019
#EUGreenDeal

Zelená dohoda pro Evropu má **zlepšit kvalitu života lidí**. Z toho, že učiníme Evropu klimaticky neutrální a budeme chránit naše přírodní stanoviště, budou mít prospěch lidé, planeta i hospodářství. Nikdo nebude opomenut.

Evropská unie bude:

do roku 2050
klimaticky neutrální

snížením znečištění
chránit lidský život,
živočichy a rostliny

pomáhat společně stát
se světovými lídry v oblasti
čistých produktů a technologií

pomáhati zajistit
spravedlivou a inkluzivní
transformaci

24

RUSKÁ INVAZE

VOLBA PREZIDENTA

DOMÁCÍ

SVĚT

REGIONY

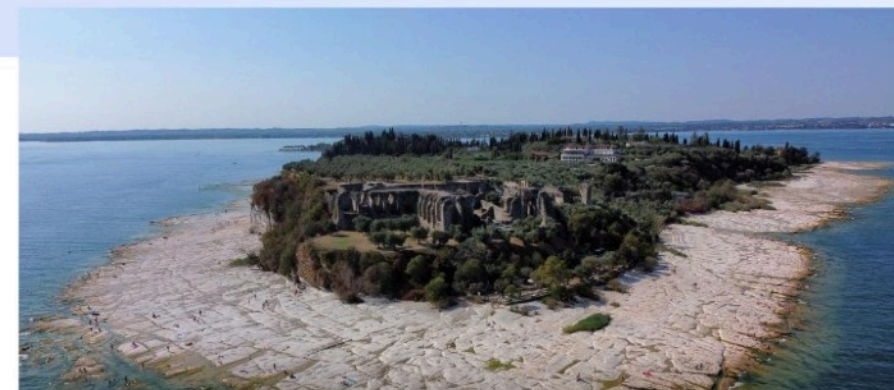
EKONOMIKA

KU

Letošní sucho v Itálii je hrozné. Horám chybí sníh, řekám voda

Před 5 hodinami

Itálie a další alpské země loni zažily rekordní sucho. Průběh letošní zimy, kdy sníh chybí prakticky všude, je předzvěstí, že se situace může ještě výrazněji zhoršit.

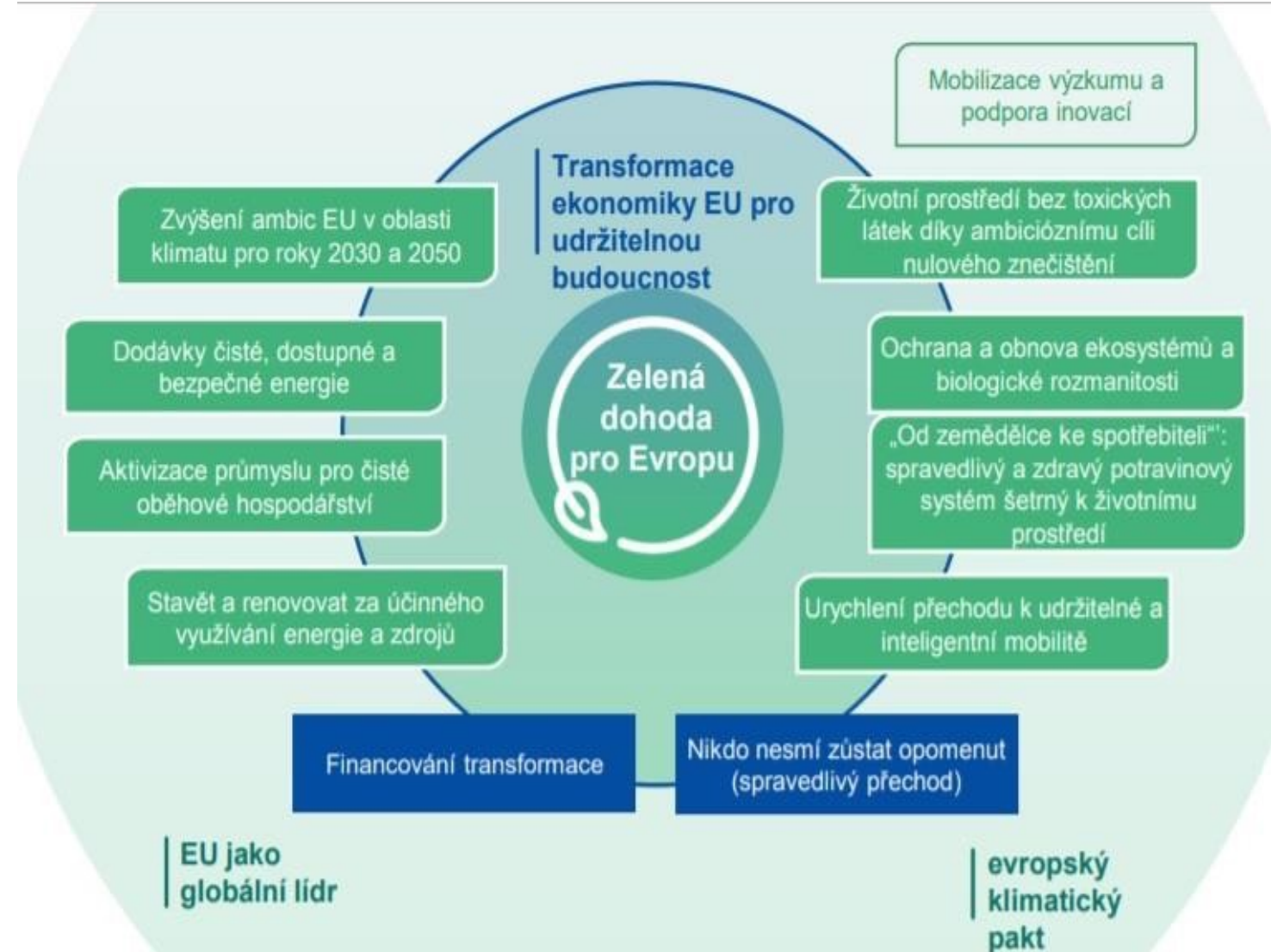
Příklad: Zelená dohoda pro Evropu (EU Green Deal)

Hlavní téma:

změna klimatu s cílem dosáhnout uhlíkové neutrality do 2050

- **Obsahuje ale další důležité oblasti**

(oběhové hospodářství, biologická rozmanitost, zdravé potraviny, čistá mobilita, ŽP bez toxických látek - nulové znečištění)

Co vám **modrý** text připomíná?

Zelená dohoda pro Evropu (EU Green Deal)

Která témata Zelená dohoda řeší?

1. **Čistá energie** = Příležitosti k využití alternativních, čistších zdrojů energie
2. **Udržitelný průmysl** = Způsoby, jak zajistit udržitelnější výrobní cykly, které budou šetrnější k životnímu prostředí - Oběhové hospodářství
3. **Výstavba a renovace** = Potřeba ekologičtějšího stavebního odvětví
4. **Udržitelná mobilita** = Prosazování udržitelnějších způsobů dopravy
5. **Biologická rozmanitost** = Opatření na ochranu našeho křehkého ekosystému
6. **Od zemědělce ke spotřebiteli** = Způsoby, jak zajistit udržitelnější potravinový řetězec
7. **Odstranění znečištění** = Opatření k rychlému a účinnému snížení úrovně znečištění
8. **Chemická politika pro udržitelnost**

Zelená dohoda pro Evropu (EU Green Deal)

Skupinový úkol

představte nám jednotlivé oblasti Zelené dohody na základě výtahu. Příprava = 15 minut,

prezentace = 20 minut celkem

(Každá skupinka prezentuje 2 minuty)

všechna probraná témata / dokumenty budou v interaktivní osnově k předmětu

Zelená dohoda pro Evropu: globální agenda

- **Prioritní hráči: OSN / G7 / G20 / WTO / „Sousedé“**
- **„Sousedé“** – západní Balkán / země Východního partnerství / Afrika
 - „Návrh Komise týkající se nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci počítá s tím, že na opatření v oblasti klimatu bude přiděleno 25 % jeho rozpočtu.“

EU jako globální lídr	
EU bude nadále v čele mezinárodních jednání o klimatu a biologické rozmanitosti, a dále tak posílí mezinárodní politický rámec	od roku 2019
Posílení diplomacie EU v rámci Zelené dohody ve spolupráci s členskými státy	od roku 2020
EU bude ve dvoustranných jednáních povzbuzovat své partnery, aby jednali a zajistili kompatibilitu svých opatření a politik	od roku 2020
Zelená agenda pro západní Balkán	od roku 2020

Otázky k dnešnímu tématu?